“L’economia del món romà es basa en la producció domèstica”

Ana Delgado i Marina Picazo, arqueòlogues, són les editores del llibre publicat per l’ICAC *Los trabajos de las mujeres en el mundo antiguo. Cuidado y mantenimiento de la vida*. Aplega 12 estudis sobre el treball femení en l’àmbit domèstic en les societats antigues. El llibre abasta des del neolític fins a Roma, passant per la cultura ibèrica, Mesopotàmia i la Grècia clàssica, entre d’altres.

Quin objectiu té el llibre?
El primer objectiu és la voluntat d’aplegar en un sol volum recerques d’un mateix tema tant a partir de la cultura material (arqueologia) com dels textos. Pot semblar senzill però no ho és. Un altre objectiu és trencar la dicotomia treball productiu/treball reproductiu i de cura. Proposem eixamplar la visió que es té de l’activitat de les dones.

En quina direcció?
En les societats antigues la riquesa de la casa està vinculada tant a la propietat, als béns materials, com a les persones i la cura que se’n té. En les societats rurals tradicionals, quan mor la dona que fa el paper de mare i no es relleva, l’economia familiar s’enfonsa.

La dona és un agent econòmic!
Sí, el seu treball s’ha de veure com a part de l’economia del grup familiar. A dins de les cases fenícies, gregues i romanes hi havia tallers, botigues, i hi treballava tota la família. L’àmbit domèstic és l’àmbit productiu per excel·lència, i l’economia global té a veure amb el es fa a la tenda, al camp, a casa, independentment de si ho fa l’home o la dona.

Clar.
I això implica trencar la dicotomia entre l’àmbit públic, obert i masculí, i l’àmbit domèstic, tancat i femení, un model del segle XIX inaplicable al món antic. Que el treball ho sigui en la mesura que és treball remunerat i que de la *cura* en diguem “tasca” és una construcció

Contingut extret de la web de l'ICAC (www.icac.cat)

moderna invàlida en societats antigues o no capitalistes.

Quan va néixer l'arqueologia del gènere?
El primer article trencador que va introduir el gènere en el nostre camp és del 1984, "Archaeology and the study of gender", de Margaret Conkey i Janet D. Spector. Però a Europa l'eclosió va ser els anys 90.

Les evidències materials ajuden l'arqueologia de gènere?
Sí, perquè per exemple els tallers es troben dins de les cases. Tradicionalment es presenta l'espai com a taller i no es posa importància en la casa. L'activitat del taller, doncs, no se sol situar en l'economia familiar, tot i que s'ha vist que en moltes unitats domèstiques s'hi transformaven productes, per exemple l'oliva en oli, el raïm en vi.

Quasi res!
És que l'economia del món romà està basada en la producció domèstica, malgrat que tradicionalment se separava la residència de la producció, que se suposava que la feien fora de casa els homes. Excepte els telers, que estava acceptat que al Mediterrani es tenien a casa.

La "divisió sexual del treball" està del tot descartada?

Hi era molt present, però en determinades feines, en determinades tasques de la cadena productiva, aquesta divisió pot ser més fluïda. És complex no tan sols saber què fa la dona sinó què fa el grup familiar. Tots els membres de la família participen en les activitats econòmiques per sobreviure. Recollir llenya pel forn, fer nanses d'àmfora... són tasques en què podrien participar per exemple els nens.

Amb la infantesa no s'hi pensa!

És una de les perspectives que ha obert l'arqueologia de gènere, a més del món domèstic, la sexualitat, el cos, la quotidianitat... Per reconstruir el passat has de visualitzar tota la comunitat. Ara l'arqueologia domèstica és una branca tan fonamental com l'arqueologia funerària. No se'n feia, tot eren monuments, palaus i temples. Hi havia la idea que les cases eren igual a tot arreu, un prejudici que afortunadament ha canviat molt.

En què treballeu ara?

L'Ana en l'àmbit domèstic i món quotidià: treball, consum, cura. Espais domèstics de grec i fenicis, sempre reivindicant la rellevància el món quotidià en la construcció històrica. La Marina ara vol començar a treballar sobre el paper de les dones velles en les societats antigues.

Text i fotos: Carme Badia i Puig